

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si Fóiea una data pe septemana, ad. Mercurea si Sambata. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumatate anu 5 fr. austri. in laintrulu monarhiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 38.

Brasovu, 10. Maiu 1861.

Anulu XXIV.

Contele Ladislau Teleki. †

Natiunea magiara imbraca eara doliu, tóte numerósele sale foi publice esira invescute in negru. — Jocu infriosciat alu destinului! In 8. Maiu 1860 se impusca celu mai mare barbatu alu Ungariei contele Stefanu Szechenyi. In 8. Maiu 1861 isi ia viéti'a totu cu plumbu contele Ladislau Teleki, unulu din cei mai renumiti, cei mai de caracteru, cei mai ferbinti si mai populari patrioti ai Ungariei si ai Transilvaniei. Unu amicu alu garantarei nationalitatilor!

Care se fia fostu indemnurile secrete ce au adusu pe c. Teleki la atat'a cá se'si ia singurn viéti'a!? Pana acum in acésta privintia nu se scia nimicu positivu. Ceea ce se adeveri indata dupa prim'a cercetare este, cumca nefericitulu conte cu cateva dile mai nainte, adica eu catu se apropiá mai tare dioa de o lupta parlamentara ferbinte intre densulu si Franciscu Deák, séu adica intre partitele loru, asupra adresei la cuventulu de tronu, eu atata elu devenise mai melancholicu, mai ingrijatu,— mai incolo ca in presér'a sinuciderii isi luà nótpebuna dela cativa amici ai sei cu o doiosia estraordinaria si ca — pe candu in urmatórea di erá se se re'ncépa in dieta desbaterile asteptate de tiér'a intréga cu inimi palpitande, elu neasteptanduo, dupa miediu-de-nópte isi rapedi unu glontiu dreptu in inima. — Cadavrulu sinucisului se afla josu, man'a sa stenga intiepenita deasupra inimei, cea drépta cu policariulu bagatu in cureoa nadragiloru, pistolulu alaturea; altu pistolu neincoacatu pe mésa, si unu filgeanu de céfu, din care buese jumata. In acestu modu partit'a anti-austriaca din steng'a isi perdù pe capulu si conducatorulu seu.

Se ne insemnamu cateva trasuri din viéti'a lui Ladislau Teleki; pote fi ca pe acésta cale vomu petrunde cevasi in misteriulu sinuciderii lui.

Contele L. Teleki s'a nascutu in 11. Fauru 1811, prin urmare densulu trecuse de ani 50. Tata-seu fusese renumitulu omu invatiatu, care a fostu multu timpu presiedinte alu academie. Ladislau isi facu studiile sale in Sárospatak, Pest'a si Berlinu, eara in 1837 pe candu abia trecuse de ani 26 academi'a ungurésca l'a luatu intre membrii sei; intr'aceea districtulu Fogarasiu, in carele avea mosii, ilu alese deputatu la diet'a Transilvaniei. Teleki pana la unu timpu se ocupá numai cu poesi'a; elu pe la 1842 a scrisu si o drama bunica, titulata „favoritulu“; de atunci incóce insa elu se aruncà cu totuadinsulu in valurile politicei; apoi Ddieu scie pentru ce lumea crede, cumca ómenii prea poetici, prea simtitori mai totudeau'a sunt cei mai nenorociti in politica, unde simticiunea, sinceritatea si entusiasmulu sunt mai cá necunoscute. Tocma pentru acésta c. Teleki o rupsese si cu contele Stef. Szechenyi, carele calculá cu sange rece, se feria de salto mortale, sciá se insiele fórte bine pe Metternich, si alegea totu numai cali practice si practicable spre a infrange despotismulu aristocratiei boemo-nemtiesci si a naltiá cu 'ncetulu dar' de siguru, pe natiunea magiara mai pre susu de tóte. — Asia c. Teleki alaturea cu contele Lud. Battyáni, carele la 1849 peri in Pesta, ajunsera in cas'a magnatiloru aceea ce era Kossuth et Deák in camer'a deputatiloru.

In 31. Augustu Lad. Teleki fú tramisu cu invoieira regelui Ferdinand la Parisu in calitate de ambasadoru alu Ungariei langa republie'a Frantiei a carei presiedinte erá poetulu Lamartine. Dupa catastrof'a dela Világos Teleki rebase totu in Parisu; eara intr'aceea ministeriulu Schwarzenberg-Bach ilu condamnă si pe elu la furci. De atunci si pana in Octobre a. tr. Teleki a fostu nefatigatu intru a sapá sub cabinetulu Austriei pe unde numai a potutu, in Parisu, Londonu, Turinu s. a. impléndu totuodata si jurnalele cu tóte potinciosele invinuiru in contra Austriei, eara de diplom'a din 20. Octobre inca si a batutu jocu indata, dupace fostulu ministru Szemere a sfatuitu pe unguri cá se o priimésca.

Pe la capetulu anului tr. contele Teleki veni dela Parisu la Dresd'a, unde petreceea doue sorori ale lui, contes'a Emma, veduv'a cunoscutului scriitoru frantiosu de Gerando, carele a scrisu si despre romani mai bine decatul oricare altu stranu, si Bianc'a, aceea care cá arestanta politica a trasu 8 ani in temnitiele austriace. — Politi'a Sacsona puse man'a pe Teleki si ilu dete in manile austriaciloru; ci Imperatulu ilu pardona pentru tóte; eara Teleki isi dete parol'a ca se va retrage dela orice activitate politica pana la deschiderea dietei; acum insa elu se aruncà in fruntea stengei dinafara, adica fu recunoscutu de capulu celoru mai fiorosi neamici ai Austriei. Cu ce programma insa? Ei, — acea programa a descinsu cu Teleki in mormentu! . . .

Intru altele reposatulu conte a fostu unu barbatu fórte omenosu; preste acest'a elu nu erá ultra magiaru cu dorint'a de a contopi pe tóte natiunile in cea magiara, erá insa ultraliberalu in cordatu si unu ne'mpacatu oponentu alu tuturoru mesureloru despotic; totuodata pururea meditative (pe ganduri) si fórte activu, eara cá oratoru unulu din cei mai eminenti, din cati are Ungari'a in dilele nóstre; priosintia de idei, sublimitate de simtieminte, volubilitate si ardore in vorbire petrundietóre la renichi si sguduitóre de baijerile inimei cu atatu mai vîrtosu, ca elu nu vorbia cu acea maiestria исcusita si pregetita, carea tocma candu voiesce se te aprinda, te lasa rece. Atat'a numai cá tocma focul fantasiei e apoi in stare de a duce pe oratoru si pe ascultatori mai curendu in ratacare.

Destulu atata, ca gigantic'a lupta susfetésca intre datortia si datorintia, intre credint'a catra monarchu si catra patri'a sa, intre parol'a data suveranului si intre neadormite invitaturi a le partitei antiaustriace revolutionare, intre amicul seu Deák si intre sine, au adusu pe c. Teleki la cumplit'a decisiune de a imitá pe unu Annibalu séu Cato, pe unu Brutus ori Cassius din antic'a Roma.

Congresu nationalu.

Nec aliud apud validissimas gentes nobis utilius, quam quod in Commune non consulunt. . . . Ita dum singuli pugnant, universi vincuntur. (Tacitus in Agricola Cap. 12.)

Cuvintele lui Tacitu, pe care densulu le apléca la bravii Britani din secolulu seu, cuprindu unu adeveru sublimu si plinu de cea mai mare inventatura pentru tóta omenimea. Candu ar potea opri cineva pe omenimea intréga numai vreo cincideci ani dela totu felulu de adunari si consultatiuni, atunci acela ipso facto aru si si in stare de a straformá, de a preface natur'a omenésca in o natura de fere selbatice catu rapitóre catu fricóse si fugitóre. — Celu mai siguru midilocu de a subjugá si apoi a tirani unu poporu pe altulu este a'i taié acestua ori ce ocasiune de adunari si consultari.

Totu acésta fu si pentru romani un'a din cele mai cumplite nenorociri ale loru. Amu fostu ajunsu pana ei in atarea cá se siuu spionati chiaru si in bisericile nóstre *). Pe la ospetiele si petrecreile nóstre populare se stracurá argati straini, platiti si neplatiti, carii pandea la tóta miscarea muscularu, si la cautatur'a ochiloru, si puneau in cumpana chiaru si glumele nóstre, intocma cá in dilele imperatorilor Tiberiu, Claudiu, Caligula, Nero etc. Nu vorbimu numai de acesti diece ani din urma, oh nu, ca acestia singuri nu aru si la satu asia urme triste in spiritulu nostru; ci vorbimu despre totu lungul periodu secularu alu suzerintelor nóstre si pana in dilele acesta; pentru ca se nu aluneca a crede cineva ca astazi nu amu si inconjurati de o retia formală de spioni. Si ce voru óre se afle dela noi aceia, carii tramiu pe spioni loru in midilocul nostru? Ei voru se alle cele mai ascunse cugete ale romaniloru, dorintiele, aspiratiuni, planurile loru.

Ei bine atata e totu? Ostenéla desíerta! Ajutati cu totii, séu incai nu ve opuneti la voint'a romaniloru de a se reprezentá pe al-

*) Amu fi in stare de a compune o istoria intréga din exemple de felulu acesta.

nesi prin deputatii loru conchiamati intr'unu congresu nationalu din tóte tienuturile si tierile monarhiei austriace pe unde se afla locuindu acele trei milioane de romani. Atunci apoi se auditi si se aflati dela romani totu ce doriti séu pote si nu doriti se aflati, in totu casulu insa numai adeverulu limpede si lamurit.

Dreptu de congresu nationalu au cerutu romanii intre anii 1849—50; congresu nationalu au repetit u ei in petitiunea loru din 10. Decembrie 1860 substernuta Maiestatii Sale Imperatului prin deputatiunea nationala din — Ardealu; congresu nationalu resuna in momentele de facia dela Tis'a pana in Bucovina si din Barci'a pana'n Biharea si Maramuresiu.

Bine, ce vorbe, ca agitatiuni sunt acestea? Au nu tienura romanii conferintia nationala in Ianuariu? Au nu'si respicara ei in aceeași dorintie si postulatele loru, — au nu'si alese si o comisiune permanenta insarcinata cu elaborarea de petitiuni si proiecte destinate a se substerne la tronu si la dieta? Au nu avura romanii destula ocasiune de a'si varsá amarulu inimei loru pe la congregatiunile din comitate?

Acestea obiectiuni coprindu totu atatea adeveruri si inca cu acelu adaosu, cumca conferint'a si congregatiunile au folositu forte multu; si totusi — romanii fara congresu nu voru se mai remana; eara acésta din urmatórele temeiuri:

1. Conferint'a nationala din Sibiu avu chiamarea de a se consulta numai asupra unoru cestiuni tatiore in vieti'a nationala a romanilor transilvani, prin urmare aceeași privita din punctu-devedere nationalu, avu unu caracteru particularu, pentruca reprezentá numai pe o parte a natiunii, adica nici jumetate din aceeași.

2. Acea conferintia chiaru si că nationala transilvana fusese conchiamata numai ad hoc, adica numai cu scopu de a pregati pe romani la conferint'a regnicolar a din Alb'a Juli'a; eara mai departe insasi conferint'a recunoscu in stedint'a sa din urma (16./4. Ian.), cumca mai multe cestiuni nationale de o importanta vitala ei remana neatinse, nepertractate, din care causa comisiunea permanenta a si fostu insarcinata a elaborá óresi cate proiecte tocma si pentru congresulu viitoru. Insa

3. Toema déca conferint'a din Sibiu ar' fi reprezentat u pe intrég'a natiune dupa tóte forme, totusi romanii in crisa de facia aru strig'a totu congresu. Dela Ianuariu incóce a esitu patent'a imp. din 26. Fauru; de atunci incóa s'au deschisu dietele provinciale, s'a deschisu si diet'a Ungariei si — parlamentulu séu senatulu imperialu. Transilvania s'a organisatu abia, a remasu insa fara dieta, pana candu nu se scie. Cu acestea evenimente situatiunea pentru romanii inca s'a schimbatu si presacatu intr'unu modu estraordinariu si forte critie. Astadi romanii potu dice cu totu dreptulu, cumca ei se afla pe doue scaune, séu cu unu picioru intr'o luntre cu altulu in alt'a si — Dumnedieu se'i apere că se nu ajunga intre doue focuri. Asia, intru intilesulu patentei din 26. Fauru romanii transilvani că majoritatea locuitorilor tieri se afla in predioa de a fi chiamati la senatulu imperialu din Vien'a. Din contra Ungaria si ungurii preste totu sémâna ca mai bine voru face va-banque cu tóte, decatu se sufere pe unu singuru deputatu ardeleanu a luá parte la desbaterile senatului austriacu, ci ei din contra chiama pe romani intre rogari si amerintiari la — Pest'a, séu mai bine: ei la prim'a ocasiune voru prochiamá earasi uniu n'a.

Intr'acestea romanii din Banatu, Ungaria si Bucovina, carii facu mai multu de jumatate alu corpului nostru nationalu din tierile austriace, isi tramsera pe ai loru representanti la dietele respective, a-nume banatianii si ungureni la Pest'a, eara bucovinenii la Vien'a. Romanii ardeleni inca n'a dieta. —

Ar' fi o mare minune, déca romanii rupti astfelu, in momentele de o crisa suprema, intr'o epocha candu fiecare natiune austriaca isi formulă postulatele nationale in solidum, representata la unu locu, ei, romanii fara o prea seriosa cointielegere siaru nemeri cugetele si dorintiele atata de bine, incatu se nu'si contradica unii altora si se nu strice unu postulatu la celalaltu. Si totusi esistint'a nostra, interesele si postulatele nostre nationale sunt unele si aceleasi. Vai de noi, déca nu ne vomu potea pune in cointielegere solidara si armonica inca si asupra midilócelor; amaru de noi déca firesc'a bunatate a inimii nostre nearu amagi că se credeam numai la cuvintele altor si se nu judecamu noi intre noi, ceea ce ar' fi spre binele si spre scaparea nostra de o apunere totala, eara acésta se pote ajunge numai in congresu nationalu.

Cum se se midilocésca tienerea de unu congresu nationalu? Fieresc ca pe calea sciuta, pe care amu cercatu si pana acum si pe care au castigatu si serbii; pentruca altfelu dreptulu de congresu nationalu nu este garantat prin nici o lege fundamentala. Deci rogam u pe prea onor. comisiune permanenta din Ardealu, că se binevoiesca a repeti petitiunea deputatiunii din 10. Decemb. 1860 cu privire la congresu.

Cu aceeași rogare ne adresam catra parintii episcopi romaneschi

din Banatu si Ungaria, cum si catra toti notabilii natiunii romane acolo, că se midilocésca la cancelaria aulica ungurésca respect concesiune.

Numerulu membrilor congresului ale si din respectivele tie turi si investiti cu dreptulu de votu decisivu, ar' potea fi dela trei lióne romani trei sute insi. Acestu numeru s'ar potea impasioru dupa diecese si protopopiate.

Alegerile aru cadea pe persoane mirenesci séu din clerus, fara a respectu decatu numai capacitatea, caracterulu si o taria de susle ceruta imperativu in eercustarile de facia.

Congresulu ar' fi se tien celu puçinu o septamana.

Spesele deputatilor cate 5 fr. pe di si carausia s'ar acoperi pr colecte séu arunoaturi din respectivele tienuturi.

Incatu pentru locul de adunare amu avea se alegemu astada numai intre Alb'a Juli'a si Temisióra. Temeiurile séu mot vole in acésta privintia sunt pe facia.... —

Déca congresulu nu s'ar potea deschide intre Innaltiare Rusaliu, apoi inca n'ar si se remana dintre Duminec'a tuturor Sintilor si dintre SS. Apostoli Petru si Pavel.

Comisiunea permanenta aru pregati program'a facendelor congresului.

Pana atunci inca si pentru orice casu este prea de dorit, că in tre Domnii deputati romani dela Ungaria si intre comisiunea ardelene se se urzésca óresicare comunicatiune nationala, pentrucá nu cumva se devenim sacrificiali unoru evenimente cu totalu neprecalculate.

G. B. —

Din comitatulu Zarandului.

(Fine din Nrulu tr.)

„De altmintrea — dise unulu dintre cei 8 romani — noi nu ne potem lasa in nici o consultare, si cu atatu mai puçinu in vreo specie de compromisu, pana candu nu vedemu aici pe vice-comitele si pe notariulu primariu*); noi poftim că acestia anca se se chiam la asta conferentia.“

„Ah! — resspunsera magiarii — acestia nu sunt de aici si n'a proprietate in comitatuu.“

Din contra — replicara romanii — noi scim si Dvóstra anca sciti, ca unulu locuiesce chiar' aici in Baia-de-crisiu; si apoi celalaltu scim si are proprietate in comitatuu. Dar' afara de aceea, noi amu disu in congregatiunea generale, ca oficialii se potu alege nu numai din comitatuu, ci din tota tiéra, si Dvóstra nu v'ati opusu, asiadar' tacitamente v'ati invoitu.

Ci — dise unulu dintre romani — chiar' candu n'ar fi neci un'a neci alt'a, ore intre Dvóstra frati magiari! ve intrebu, nu este unulu chiaru aici in sal'a asta, care nu numai ca nu e de aici si ca nu are neci o proprietate, dar' neci vestimentele de pe elu anca nu suntu platite! —

Aci incremenira magiarii si amutira cu totii. Cu tóte aceste nu se invoira la chiamarea v. comitelui si a notariului in conferentia. Ci romanii totusi au sciat stá fermi pe lunga tóte ce s'au conchisu si desis u pana acum in congregatiune si comitetu.

Vediendu magiarii ca cu acestu planu alu loru nu potu reiesi, au intorsu fóia, si au inceputu a disputá, ca in modulu cum s'a formatu si constituitu comitetulu s'ar fi comisu cele mai mari si mai multe nelegalitatil si ca asia comisiunea regésca se lu dechiare de nelegale si se nu se lase in corespondentia cu elu. — Acésta era a dô'a alternativa a conclusului loru din nótpea trecuta. — Romanii ince, le-a respunsu semplicemente, ca ei nu sunt competenti a judecá legalitatea séu nelegalitatea, neoi a cercá defeptele séu nedefeptele intru formarea si constituirea comitetului, pentru ca ei nu sunt feru incusitoriu; ba chiaru neci comitetulu intregu nu se pote straformá in foru de cercetare; ér' comisiunea regésca anca nu e tramisa aici spre a face cercetari, ci misiunea comisiunei e cu totulu alt'a, prin urmare chiaru neci comisiunea n'are facultatea de a dechiará comitetulu de nelegale. Cu tóte aceste, déca comisiunea regésca se crede a fi competente de a intrá in cercetarea si judecarea legalitatiei séu nelegalitatiei comitetului, atunci e rogata cu totu respectulu a'si areta imputerirea séu informarea séu instructiunea.

Comisiunea dise ca are imputerire, ma in seriul n'a vrutu séu n'a potutu se aréte nemicu. —

Disputele in sala curgeau acum fara ordine; cate doi trei magiari in giurulu unui romanu.... in urma spuneau cate ceva si numa la urechi....

Ómenii in curte asteptau cu inordare de o parte si cu impacientia de alta parte, resultatulu conferentiei.

* Dr. Hodosiu si A. Francu n'a fostu in list'a celor 8—10 din gratia comisiunei regesci si voi'a fratilor magiari!

Erá la 2 óre după amédia-di. Patru óre intregi de cându tiene conferenți'a; și patru óre intregi de cându se lupta magiarii a seduce pe romani.

Apoi ce? — că se spunem ceva și între parentezi — în un'a din dilele aceste s'a încercat și domn'a coruptiune cu apromisiuni în bani; ei romanul a respinsu cu disprețiu unu ofertu, care pe catu ar' derogă demnitatea și caracterul romanului, pe atatu e de vile și umilitoriu pentru celu ce vre a corumpe.

Mai însemnăm apoi că unu magiaru să purtă fără grabă în conferinția, atacându persoana comitetului suprem. — Si apoi unu altu exemplu de purtare nobile ne-a datu magiarulu Cs. venind mortu de bătu în adunarea comitetului, și încependu să amenintă la romani și în specie pe domnulu A. S.; ceeaலăți magiari înse, că se previna o neplacere ce ușioru se poate întemplă, a luat de mana pe celu fiu alui Bacu și l'u petrecut frumosu pe porța afara.

Cei 8 romani esisera acum din conferentia; resultatul inse nu se potea scrie anca.

Romanii adeca, dupa ce au mai declarat odata ca dela conclu-
se si alegerile de pana acum nu se potu ba nici nu le e iertatu a-
se abate, si dupa ce au declarat ca ei din partea loru nu vedu nici
o nelegalitate in modulu cum s'a formatu si constituitu comitetulu —
s'a retrasu si au esit u din conferentia.

Mai la o óra după aceea, a venit D. comite supremu în adunare, și făra a deschide adunarea, fece a se lege o scrisoare dela comisiunea regescă. Scrisoarea era recente său cum amu dice, anca calda; sună la persóna comitelui supremu, și era de urmatoriul cuprinsu : „Dupa ce comisiunea regescă a aflatu defepte esențiali în modulu formarei și constituirei comitetului comitatense, asia nu 'lu pote consideră de legală și nu se pote pune în corespondentia oficiosa cu elu ; deci Illustitatea Ta esci provocatu a disolve adunarea de astăzi a comitetului, dandu totu odata de scire, ca pana la alte dispusețiuni mai înalte voru remané in activitate oficiurile c. r. de pana acum statutu în cele administrative catu și in cele judiciale.”

Dupa cetera acestei scrisori D. comite supremu au amanatu adunarea, si n'a lasatu pe nime se vorbesca.

Asia in acea di comitetulu n'a tienutu adunare formale si neci protocolu nu s'a luatu.

Membrii comitetului s-au departat dicandu : „noi ne tienem de cele ce amu faoutu pana acum, si nu ne abatem dela ele.”

Comisiunea regésca s'a retrăsu éra la Bradu ; unu membru insă din acea comisiune a remasă in Baia-de-crisiu ; acest'a nu erá invită cu pasii comisiuniei.

Romanii anca in acea sera au formulat un protest in contra pasilor ce a urmatu comisiunea.

Dupa doue dile comisiunea regésca s'a dusu catra Tiér'a ungu-résca. Noi amu remasu in Transilvani'a.

TRANSILVANIA

Брашовъ. (Парламентъle din monarхia австріакъ.) Dim
13. Маѣтъ днкбоче потемъ зіче къ totъ дрептъ!ъ, кѣмъкъ фптире челе-
доъзъ сѣдъ mal біне треі dietе къмъ амъ зіче съверане каре стаѣ
deckice ші лвкрѣзъ дп зілеле постре, domпештъ о decsinapre e-
сепциалъ; — потемъ дпсъ таї adaoще ачеса че de altmіntreap-
есте лвкъ фірескъ, къ дп сінзъ фіекъръ парламентъ се таї афль-
варьш партітъ. Ромънії требує съ фіѣ къ преа шаре лвреа-
амінте ла чеса че декрѣпъ дп фіекаре din ачелea diete, къ Dzeѣ
штіе че поге съ ресълте din лвкъръріе лорѣ, каре съ аївъ дп-
ржаріпцъ фаталь аснпра постръ.

Ли сепатвіл їмперіал є din Biena ші азже до каса денгтаділор є кв окасіонеа десватеріл каре а декорс ѿвпра аддресеі ла кважитвіл де троп єші ла лішінъ, квашкъ ачел ѡ парламент є комісія din партіта Чентраліштілор є, каре воіеште еаръш а траце тогъ потестатеа пітмай ла Biena ші din азтопомія церілор є а ліса пітмай о ѹмбръ, аної din партіта Федраліштілор є, кареа воіеште, ка церіле съ стече съб ачелаш то-парх пітмай ли о легзтіпцъ Федератівъ, біль бръ кат ашеа квт стаё каптіонеа Ельвеціє, сеё статбріле нордамерікане члене квтъръ алеле, автопоме, зна ліпгъ алта, пз зпа престе алта ші тогъші стржис ѡегате лиltre sine. Чентраліштіл се афль ли о маюрате 'псемпітброе; Федраліштіл, таі вжтос ѿсмі ші полоні ѿзп ли minорітате, липъ таре. Се лицеіене къ пінь ачи тогъ чентраліштіл стетеръ липінгтторі. — Дзпъ Ресаліле грігоріане се воръ ліза лікірі де шаре липсемпітате ла десватере, квт прочедзра жідекіттореокъ, конгрівціонеа, фінапца, банкіл є, стареа чеа тікълобсъ а комітерчілі ші алтель маі талте. Лицребареа липъ есте, дікъ лециле къте воръ єші din парламент є Bieno воръ авеа потере облегтброе ші престе Єнгарія, Кроація, Трансільванія пе кътъ дістеле ачестора пз воръ а рекюште де сіверан ѡресте липселе пе ачел ѡ парламент.

Лікътъ пептръ dieta Ծнгарієл, ачела кареъ въ чіті пътai
къвжпвлъ ізі Фр. Deak, се въ потеа копвіце вшоръ, кътъкъ аколо
астъдатъ гъверплъ къ въпа пъ въ потеа фаче пімікъ. Сингра
скънтеі de операндъ а рътасъ, къ гъверплъ централъ десфъ-
къндъ dieta de акш ші копкіштъндъ аїта ѣп врео треи лыпі, въ
потеа дбръ шіжлоі алецері de ѿмені чеваш шаі кътптаці ші
ші маі лъсъторі. Чі аневоіе се побе креде, кътъкъ Ծнгарії се воръ
маі абате о ють dela 1848 алъ лоръ.

Диета Кроадіеј тикъ есте преа детермінатъ а'ші пъстра ші апъра дрептблъ съѣ de цéръ съверапъ independentъ, de орікаре алта, воіеште тикъ къ тóтъ сінчериtатеа а'ші тикъ ші дртърі легкътінціе сале федератівъ къ Ծпарія, пътai ачёта съ'ші де-пъпъ пептъръ тої секвлії тóтъ пофта ca de съпремаціѣ ші de ма-гіарісаре; еаръ апои пътai дъпъче се ва дртъчкі пеоплінкъ къ Ծпарія, вреа а'ші резъла ші реферіцеле сале къ гъбернблъ чен-тралъ din Biena, de кътъръ кареле пъпъ акш се сіште форте dic-гъстатъ mal въртосъ din какса офферінцелоръ ші а шалратъріморъ de 11 ani. — Ли кътъ пептъръ літъ, кроадії къ відъ одатъ нз воіескъ а таі шti de алта, de кътъ пътai de a lopъ чea падю-наль. — Греятатеа ші профънда пеплъчере а кроадіоръ віне таі въртосъ de аколо, къ Даlтадіа, локвіторії къреia deаізоглъ Мърії adріатіче овpt форте аместекації, італіані, кроаді ші чева nemці, нz воіескъ а се зпі къ Кроадія, таі пічі къ Ծпарія, тикъ nіch deadрептблъ къ чептъръвъ австріакъ, тикътъ лжтмаа пъпъ акш таі нz штіе ка че вреа ачеа аместекътъръ de бшені. —

Брашовъ, 20. Маів п. (Речель таре.) Астѣл diminéцъ тутре б ші 9 бре а nincѣ пъпъ жосѣ пе четате. Алалтъєрі а nincѣ пъпъ пе събрѣйле de осѣ. Скѣпетеа вѣкатедорѣ а спѣ-
риетѣ пе фтені. Гѣлѣта (64 кѣпѣ) de Ardealѣ грѣб кѣратѣ 8 ф.
40 кр., еарѣ пъпшоіблѣ 5 ф. 60 кр., овѣсълѣ 3 ф. 60 кр., кар-
пна de бітѣ 18 кр., карпна de поркѣ 22 кр. в. а. — De алтѣ-
шіптреа дѣблареа тімплѣ дїченгсе а фі фортѣ фаворътѣре се-
тъпътзріорѣ, пентрѣкъ пе кѣндѣ din alte ціпѣтзрѣ азітѣ de се-
нотѣ, да ціпѣтзрѣ вострухѣ зѣ фастѣ, яко, кїто зѣ трахітѣ.

Секрітатеа пъблікъ днчепе а съфері не алокреа ; се фактъ ходїл дн віте ші таі вѣртосъ дн кай. Есте сакра даторіцъ а фіекърі тешбръ комъпалъ ка съ стеа дн ажторів дерегъторі-лоръ ші органелоръ де секрітатеа пъблікъ спре а днфъна къ-тезъріде фбріонъ.

— Токта прімітъ протоколъ adspesii din 3./15. Маіг ці-
пште др Блажъ суптъ прещедица Есчеленцие Сале Dn. мітропо-
літъ, каре не діформізъ маі deaapróne deсpre челе че le аветъ
маі үршентъ de фѣкѣтъ. (Ведешій др Фойтъ.)

Ли Сівів? С'яб алеє сенаторії 12 лін 18. Маїз; діпсъ
дін роють ну ведомъ пічі үпілѣ, къ тóте къ с'яб афлатъ dea-
жпсъ каліфікації. Ачеста е егайлатае фръцбокъ. Ну штімъ че
тесорі ворѣ фі ляятъ ал поштрай; діпсъ бвргерії саші dederъ үпѣ
фелів de петіціоне ла комітеле, ка съ фактъ о реставраре репре-
sentъторе а бвргрітей, ad. ка лін тóте скажпеле съсъшті съ ну
се фптрещескъ комітпітъдіе прип сіне, чи діпсъ діплома дін 20.
Октомбре съ се алέгъ дін четъцепії чеї фпдрептпії вр'о 200 de
інші, ші ачештіа се фптрещескъ комітпітъдіе. Комесвлъ а апро-
місъ къ ва тръйтіе петіціоне ла Маїестатеа Са.

АБСТРИА. Виена, 15. Мај. Маистатае Са **Лимпаратъл** е гата де пърчесъ ла Триестъ спре а **Лимпийна** аколо пе **Маистатае Са Лимпърътеса**, кареа вине dela incъла **Мадейра**, къде дин топла трекътъ **Лимпийче** петрекъ спре къстареа съпътъци. **Лимпърътеса** се аштепта пе 18. ла Триестъ. **Лимпъратъл** за петрече **Русалие** ли ачеа четате тарітішъ, ёръ апои ла ре'пторчере се ва ашеза пе варъ до **Шенвирхъ**.

Кроації ші сервіл нô таі днчтъчнile. Епіско-
пвл Іосіф Стростаєр, ізвітвл кроаціорв сарші фу ла Biena.
Сковнлд къльторіє сале се паре а фі, ка съ дннзанлече пе вър-
бациї de статѣ аі Азстріє а приїмі копкаселе dіегеі кроатіче de
бъпе, а тіжлоі санкціонареа лорð, към ші а реглла къ джпшій
реферіпцеле dintre Кроація ші Dalmatia къ літоралвл вела Фіг-
ше. Дествл къ кроації се ціпі форте віне; джпшій епнл преа-
дётермінаці а'ші апъра лібертатеа пашіоналъ ші автономія церен
лорð къ оріче пр-ц. Апої стареа ші реферіпцеле Кроаціє атътѣ
кътъ губерніал чептраі din Biena кътѣ ші кътъ Бнгарія требує
съ інтересезе пе рошпнї трапсілвані къ атътѣ таі вѣртосѣ, къ
пзсечпсеа ші реферіпцеле Трапсілваніе сеішппъ дн таі тале
пзпкте къ але Кроаціє. —

— Din Kronikъ стръіпъ авемѣ пыдїне а реєстра, къчї казса італіапъ отагнѣзъ totѣ аколо зnde era, пытмаі армареа се totѣ контіпзъ mi с'a контраоѣ зпѣ ʌмпрѣтѣзъ дѣпъ зни de 150, дѣпъ adui de 300 mil. фрапчї.

Ли Франца а декретатъ сепатвлѣ, ка да претенсія пеа Англии ши а Европеи съ 'ші ретрагъ дн 5. Іспіе армата дела Сірия, аъсъндѣ нѣмал вр'о б коръбї, каре се кратческъ дн таре къ челе

але Ресиції ші Англії. Mai adăuze și „Independența“ о штіре, къ Франца ші Англія с'аѣ լюбоітѣ а тішкя пе Австрія, ка съ чеадъ Венедія ізі Вікторѣ Емануэль, ші Італія съ dea Австрії ка decdъзпаре 200 тіл.; totѣ асеменеа Тирчія съ чеадъ Австрії Ерцеговіна, Боснія ші Кроація тирческъ, пентрѣ каре өа-ръш съ о decdemneze Italia къ 200 тіл.

Тирда, 15. Mai 1861.

Мылтѣ он. Domnul Pedactor! Ачі ве тръмтѣ о коніу din protestствѣ рошъпілорѣ din Тирда ѣп контра organicarei таці-тратвѣ локале. Комітатеа къ таіорітате таре а отърітѣ ка ачестѣ протестѣ съ се трѣкъ ла протоколѣ, дар' съ пъ се деі пічі о ресолюціоне, пентрѣкъ дѣпъ zica Длгі жъде свіремѣ Sam. Короди а мерце ла Кріштъ ші а протеста е ertatѣ ла опі ші чіпе, ѣпѣ астѣфелѣ де протестѣ ѣпое пъ піте ѣппедека функці-зпіле шацістратвѣ алесѣ пічі пре ѣпѣ minatѣ. Дѣпъ devicisneea ачестѣ поі рошъпії, каре ератѣ de fauz ѣп контрактате, пътмаі декѣтѣ не амѣ деіртатѣ, грѣбіндне ла с. біоерікъ ка се рѣгътѣ пре Dymicsev съ пе деі пітере ші констанцѣ пентрѣ апърареа дрептврілорѣ националі. Дѣпъ літврігъ фѣ къпітатѣ дештѣпітѣ ро-тъпе. ѣпѣлѣ dintre рошъпії, Партеніе Рацѣ, каре ера алесѣ din partea ѣпгврілорѣ de жъде onidanѣ (városi szolgabíró), zikѣ din partea ѣпгврілорѣ, пентрѣ къ рошъпії — афѣпдѣссе вѣтъмадѣ къ kandidaçneea пентрѣ постѣріе de canatorѣ — п'аѣ вогікатѣ, ші аѣ datѣ dimicisneea ѣп фаца adanperei пентрѣкъ претіндереа ла de a фі офіціалѣ репресентѣторіе de рошъпії din Тирда, фѣ респінсъ къ ачеса декіраре къ ка четъцапѣ се пріеште, еар ка репре-зантане alѣ рошъпілорѣ пічі декѣтѣ, пе авѣпдѣ de къщетѣ а ре-кноште рошъпілорѣ ѣп чева дрептѣ националѣ.

Бравълѣ пострѣ бърбатѣ віче-контеле Dr. Ioane Raцѣ ші аѣ datѣ ші елѣ астѣзі dimicisneea din касце, каре съпѣ ѣпфірате ѣп алътвратвѣ докаментѣ de ресемпъчне; че огомотѣ, че імпр-сіоне профандѣ аѣ фѣкѣтѣ ачеста ресігнаціоне пъ пътмаі ѣпtre рошъпії, дар' маі алесѣ ѣпtre фада adanperei пентрѣкъ претіндереа ла de a фі офіціалѣ репресентѣторіе de рошъпії din Тирда, фѣ респінсъ къ ачеса декіраре къ ка четъцапѣ се пріеште, еар ка репре-зантане alѣ рошъпілорѣ пічі декѣтѣ, пе авѣпдѣ de къщетѣ а ре-кноште рошъпілорѣ ѣп чева дрептѣ националѣ.

POSTA NÓUA. Clusiu, 17. Mai a. cur. Aici s'a arestatu vreo 7 persoane, care s'a aratatu cã falsificatori de banchôte a 10 cr. v. a. si se afla acum suptu dispuñerea c. r. comisariatu de politie de acolo. —

A g r a m u, 15. Mai. Dieta croala a protestat in contra publicarei patentei din Februarie a. c. Dupa ce ad. dela locurile mai inalte venise mandatul prin comitatele croate, cã legile fundamentale austriace din 26. Februarie se se publice, dieta luandu lucrulu la desbateri fribinti protesta in contra publicarei loru. Ceea ce in Viena dupa scirile novisime an facutu forte rea impresiune, fiindcă ca de aici se potu nasce mari imparecheri intre federalisti si centralisti. —

RESPUNSU. DD. ce pretindu publicarea unoru diatribe parti- culare se nu fia nedrepti catra caus'a generala, pentru care trebuie cu totii se ne delaturamу тóte secaturile particulari si personali; — se voru publica atunci candu nu vomu si inbulditi de articuli de interesu generalu; asiadara asteptati. — Apoi se simu pe catu se pote mai scurti in impartasiri, ca nu putemu inmulti testulu jurnaleloru, siindca acum ne mai apasa inca si timbrulu cu cate 27 fr. pe septemana. Cele incurse la fondu inca se voru publica catu mai curendu.

Grabiti deci cu prenumerarea pe semestrul II-le, cã se ne aslamu in stare a inmulti si testulu jurnaleloru, ceea ce depinde inca numai dela imultirea prenumerantiloru. —

МІЖЛОАЧЕ А ЖУТЪТО АРЕ.

(Syrmare din Nr. 35.)

Dintre кърціле історіе, къ каре съ пе потемѣ ажата ѣп зілеле пострѣ ші пъпъ къндѣ ворѣ ръсърі de ѣпдева бърбатѣ каріл съ се окопе еаръш ѣпадине єк історіа патріеі ші а падіонї, ѣпреістърѣтѣ аїчі пътмаі ѣпштѣропе ші апѣтре рошъпешті:

Історіа протоопытії Петра Маюрѣ: „Despre ѣпченівѣлѣ рошъпілорѣ ѣп Dacia.“ 1812.

Din edicіонеа а доза а ачестеі кърці каре пъ ар требї съ ліпсёокъ дела пічі о фамілії, тіпърітѣ къ спеселе боіервѣлѣ din Moldova Георгіе Мъліпескѣ, се маі аф' пote експемпіларе ѣп Iași. Мълте фамілії о аѣ; пентрѣкъ din амвеле edicіонї саѣ пе-трекватѣ престе доза тіл експемпіларе; дисъ пічі від жъне ро-тъпѣ пъ ва пote чіті къ секрітате алте кърці історіе трансі-ване скрісе de стръні, пъпъ п'ші ва ла ѣпдірентарівѣлѣ din Не-трѣ Маюрѣ ші din

Кроніка рошъпілорѣ, din маі тълте тіл de авторі кълесъ de Георгіе Шінкай. Iași 1853. Апої

Ар фі ѣпкъ дѣпнезеескѣ, къндѣ таңскріп телѣ історі-чилорѣ поштрї, каре ѣп anil ачешті din ѣптъ се dedeserѣ de кътъ Есчеленія Ca D. епіскопѣ Bacălie Ерделі ла тъпіле mini-steriul din Bina, о'ар речеро пеапъратѣ ші totѣ че e de ти-п'рітѣ, с'ар ші ретіпърі din трансле.

Престе ачеста:

Історіа рошъпілорѣ de A. Tr. Laçrianu. Партеа I. II. III. Iași 1853.

Ачестъ історіе ѣпкъ тарце ѣп паралель престе тóте церіде пе ѣпде локвескѣ рошъпії, — кам прѣкът тарце кроніка ла Шінкай. Прецвѣлѣ ті се паре есте З фр. сълъторї. —

Ѣп легъмінте къ ачестеа

Magazinul історікѣ пентрѣ Dacia съ педакія ла A. Tr. Laçrianu ші Nicol. Бѣлческѣ. — Чіпчі томврї (1844—1848), каро пътмаі ѣпѣ аре съ се фолосеекъ de ачелаш. Ѣпtre алтеве том. IV. конпінде кътева історіе ро-тъпізте ѣп синеш.

Кроніарї Церей рошъпешті, ѣп дозе томврї, пъблікарї ѣп 1846 totѣ de ачей бърбатї.

Летопісіцеле (аналел) Moldovei, пъблікате de M. Кон-гъліческѣ, (пе за поі форте папе, дисъ ші фокѣ de скътпе).

X Історіа цепераль a Daciei de Dionicie Fotino, trad. de G. Cionu, З томврї. Бѣкѣрешті 1860. Бъпъ карте.

Амѣ рекомѣнда ші історіа ла Кантемірѣ; лас' дисъ къ ѣп рошъпешті e традасъ песпісъ de рѣ, дар' апої пічі къ i се маі аф' ѣпта пе ла лібрѣрї.

Но потемѣ шти dékѣ din

Мангалъ de історіа Пріпінагълї Ромъніеї de F. Apon 1839 се маі аф' експемпіларе.

(Va urmă)

Insciintiare.

Чеа маі векіш ші маі вогатъ

Societate de asigurare

ч. р. прів. ациenda асекраторіе ѣп Тріестѣ къ ѣпѣ капиталѣ гарантатѣ de 4 міліоне ѣп арцинтѣ асекрѣзъ zidipř, провізї, пътреци пентрѣ вітѣ, ѣп челе маі софтіп предѣрї, ші ѣппліпештіе ла ѣпкъпіларе ѣпнѣ пъгъвѣ, ѣндатѣ фѣръ ретрацере токміа деспѣгъвіре.

Се пътештє пе тóтъ съта de фіоріні каре се асекрѣзъ: Пентрѣ zidipř ѣп четате къндѣ съкъ цігъ коперітѣ 25 кр., къ шінділѣ копер. 50 кр., къ паіе коперітѣ 1 фр.

Агенція ее аф' ѣп віца Въмї Nr. 11 la Domn I. C. Спіцер ші акої съ ѣппъртъшештіе кътѣ de ѣпграбъ тоатъ постїа деслышіре. (3—3)

Кърсбріе ла бърсъ ѣп 21. Mai k. n. стаѣ ашea:

	Вал. ауст. фр. кр.
Гамбіні ѣпсъртешті	6 75
Агсвѣргъ	140 45
Londonѣ	141 75
Ѣппрѣпѣлѣ националѣ	79 50
Охігациїе металіч. екі de 5 %	67 50
Акційне банкѣлѣ	765 —
" кредитілѣ	174 20